

Høringsinnspill fra ANSA: Forslag om forskriftsendringer som innfører ny ordning for legers turnustjeneste

ANSA (Samskipnaden for norske studenter i utlandet) ønsker å takke for muligheten til å komme med innspill til denne høringen. ANSA har hatt god dialog med Helse- og omsorgsdepartementet gjennom arbeidet med utarbeidelse av forslag til ny turnusordning for leger, og ønsker å rette en særlig takk til Statssekretær Robin Kåss og rådgiver Jon Espelid for god dialog.

ANSA har følgende merknader til høringsforslaget:

Generelt:

ANSA stiller seg generelt sett positiv til forslaget til ny turnusordning, og støtter omleggingen av turnusordningen som sådan. ANSA erkjenner behovet for modernisering av turnusordningen, og ser klare fordeler ved å innføre en søknadsbasert ordning som er mer i tråd med arbeidslivets regler for øvrig. Gjennom en intern høring gjennomført våren 2012 har flertallet av ANSAs medlemmer som studerer medisin i utlandet uttrykt støtte for dette synet.

Videre stiller ANSA seg positiv til at turnusstillingens innhold ikke endres i særlig grad fra nåværende ordning, og at turnusstillingene ikke utvides utover dagens 18 måneder. ANSA er også glad for at det nå er gått bort fra tidligere forslag om å redusere antall turnusstillinger.

3.1 Flytting av autorisasjonstidspunktet:

ANSA merker seg at Helsedepartementet anser at den norske medisnutdanningen tilfredsstiller kravene som yrkeskvalifikasjonsdirektivet 2005/36 stiller til praksis integrert i studiet, og dermed flytter autorisasjonstidspunktet for medisinstudenter i Norge til etter avlagt cand.med. eksamen.

ANSA ser det som viktig å påpeke at denne definisjonsendringen ikke medfører noen reell endring i medisinstudiet som tilbys i Norge, og at medisinstudenter som er i gang med en utdanning ved utenlandske læresteder som heller ikke har endret form og som tidligere har vært kvalifiserende for å ta turnustjeneste i Norge, fremdeles må få mulighet til dette.

Blant annet på bakgrunn av dette har det blitt foreslått en overgangsordning for studenter i 12 EØS-land hvor det ikke gis autorisasjon etter cand.med. Se for øvrig ANSAs kommentarer til overgangsordningen under.

4.1 Vilkår for å kunne fortsette spesialisering og tilsettes i stilling for lege i spesialisering (LIS-stillinger):

ANSA støtter forslaget om å stille gjennomført turnus som krav til videre spesialisering, slik at turnusstillingen utgjør første obligatorisk del av spesialisering. For de fleste nyutdannede leger er det et ønske om turnus før spesialisering, ettersom det representerer en trygg og lærerik overgang til spesialisering og utøvelse av legeyrket.

Departementet foreslår at de som har fått autorisasjon fra et annet EØS-land før autorisasjonstidspunktet for studenter i Norge endres og før fullført turnustjeneste stilles som krav til videre spesialisering, fortsatt skal kunne tilsettes i LIS-stillinger. Det har imidlertid vist seg vanskelig for mange av disse nyutdannede legene å få jobb uten turnustjeneste. ANSA har fått muntlige forsikringer om at studentene i disse landene som ikke fikk mulighet til å melde seg på til turnustjeneste, også vil ha mulighet til å søke turnusstillingene i den nye ordningen, før de så søker seg videre til LIS-stillinger. ANSA mener det bør klargjøres i den nye forskriften at så er tilfelle.

Tidspunkt for opparbeiding av praktisk erfaring:

Det foreslås at nyutdannede leger utdannet i land hvor det ikke gis autorisasjon etter cand.med men hvor det er mulig å gjennomføre turnustjeneste (Danmark, Sverige, Storbritannia og Irland), i de tilfeller hvor kandidaten har valgt å fullføre turnustjeneste i studielandet, ikke skal behøve å repetere turnustjenesten i Norge før man kan søke på LIS-stilling. Det foreslås at Helsedirektoratet gis myndighet til å vurdere om turnustjenesten tatt i disse landene tilsvarer norsk turnustjeneste, og om kandidaten dermed skal slippe å gjennomføre turnustjenesten på ny i Norge.

Det er i denne forbindelse viktig å presisere at mange EØS-land har mye praksis integrert i studiet selv om landets myndigheter har valgt å gi autorisasjon etter fullført turnustjeneste heller enn etter fullført cand.med. Det at autorisasjonstidspunktet for den norske medisnutdanningen endres medfører ingen endring i mengde praksis som tilbys i studiet i Norge, og medisnutdanningen i Norge vil således ikke nødvendigvis ha noe mer praksis integrert i studiet enn det som er tilfelle i EØS-land hvor landets myndigheter har valgt å gi autorisasjon først etter fullført turnustjeneste.

ANSA støtter Departementets ønske om at praktisk tjeneste tilsvarende norsk turnus fra andre EØS-land (f.eks. Sverige, Danmark og Storbritannia) anerkjennes på lik linje med erfaring fra norsk turnustjeneste, slik vi leser det på side 16 i høringsnotatet. Det synes lite hensiktsmessig for den enkelte lege å skulle gjenta veiledet tjeneste i ytterligere halvannet år for å gis adgang til videre spesialisering. På side 17 foreslås det å ikke fremholde krav om at den praktiske tjenesten er gjennomført etter grunnutdanningen. På side 23 leses dog at "veiledet praksis tilsvarende norsk turnustjeneste må opparbeides etter avsluttet grunnutdanning i andre EØS-land". I landene som omtales (Storbritannia, Sverige og Danmark) inngår turnustjenesten under Departementets definisjon av grunnutdanning, det vil si alt som foretas før autorisasjonstidspunkt. ANSA foreslår at man i stedet for å ikke godkjenne praksis opparbeidet under grunnutdanning, ikke godkjenner praksis opparbeidet før *medisinsk embetseksamen*. Kravet til veiledet praksis tilsvarende norsk turnustjeneste vil da bli for "praksis opparbeidet etter medisinsk embetseksamen i andre EØS-land". Slik unngår man å forskjellsbehandle studiene i land med og uten integrert praksis før embetseksamen, og man sikrer intensjonen beskrevet på side 16.

ANSA vil gjerne belyse at problemstillingen til nå har vært at for mange ønsker å arbeide i norsk turnustjeneste, ikke at for mange har ønsket å omgå den. Vi anser det derfor som mest ønskelig både for norsk helsevesen, for alle som ønsker turnusstilling i Norge snarest mulig etter eksamen og for den enkelte lege at man ikke må utføre veiledet praksis i til sammen tre år for å kunne gis adgang til LIS, dersom veiledet tjeneste i annet EØS-land er vurdert jevngod med den norske.

I de tilfeller hvor turnusstillinger i løpet av stillingsperioden blir ledige, og hvor de deretter inndeckes av turnusvikar, må turnusvikaren få denne perioden godkjent som turnustjeneste. Dette for å unngå uheldige situasjoner hvor en turnusvikar har utført veiledet praktisk tjeneste uten å gis uttelling for denne, og dermed må gjenta den. Det er ikke hensiktsmessig for den enkelte kandidat eller for kapasiteten til turnusordningen at faktisk utført tjeneste ikke medregnes. ANSA håper dette vil hensyntas i det videre arbeidet, også med tanke på utredning av web-portalen.

4.6 Utlysing:

ANSA støtter forslaget om å innføre en søknadsbasert ordning mer i tråd med arbeidslivets regler for øvrig. Gjennom en intern høring har flesteparten av ANSAs medlemmer som studerer medisin i utlandet også uttrykt støtte for en søknadsbasert ordning. En søknadsbasert ordning vil styrke arbeidsforholdet mellom arbeidstager og arbeidsgiver, og vil gi kandidatene mulighet til i større grad å søke seg dit de ønsker. I en søknadsbasert ordning vil også erfaring, kvalifikasjoner og personlig egnethet telle i større grad, noe ANSAs medlemmer ser på som positivt.

ANSA støtter forslaget om sentral utlysning av stillingene gjennom en elektronisk søknadsportal to ganger årlig i to puljer. Utlysning av erfaringsmessig rekrutteringssvake stillinger først kan bidra til at studenter som er svært interessert i å begynne turnustjenesten så tidlig som mulig heller enn å vente på "riktig" geografisk område kan gjøre dette, samtidig som rekrutteringssvake stillinger sannsynligvis i stor grad vil bli besatt. Dette kan bidra til å sikre god legedekning også i distriktene.

Det er imidlertid viktig å sikre at tilsettingsprosessen er så rettferdig som mulig, og at kandidater faktisk tilsettes på bakgrunn av kvalifikasjoner og ikke på bakgrunn av personlige bekjenskaper.

4.7.2 Forskriftsfesting av krav om autorisasjon eller turnuslisens:

Det er viktig at studenter som har påbegynt sin utdanning under visse forutsetninger – enten det er i Norge eller i utlandet – ikke får drastisk endret spillereglene med tilbakevirkende kraft. For mange studenter i EØS-land hvor det ikke gis autorisasjon etter cand. med er det vanskelig å gjennomføre turnustjeneste i studielandet, grunnet språkbarrierer, lavt lønnsnivå eller andre praktiske barrierer. Disse studentene har påbegynt utdanningen sin under forutsetning om å kunne kvalifisere til turnustjeneste i Norge. I tillegg har disse studentenes utdanning og praksis integrert i studiet vært ansett jevngod den norske modellen, og at de på bakgrunn av denne har kunnet søke turnus under gammel ordning. Det er dermed viktig at denne gruppen studenter blir ivaretatt gjennom egne overgangsordninger, og at disse studentene også vil bli gitt lik mulighet til å søke turnusstillinger i ny ordning.

Departementet foreslår å forskriftsfeste at disse søkerne skal kunne tilsettes i turnuslegestillinger med turnuslisens og ikke autorisasjon. ANSA ser på dette som en tilfredsstillende overgangsordning som vil ivareta de studentene som allerede er påbegynt sin utdanning. ANSA har tidligere foreslått at disse studentene skal bli tildelt norsk autorisasjon på bakgrunn av praksis

integreert i studiet, men erkjenner de juridiske utfordringer dette vil medføre ved at alle medisinstudenter fra det aktuelle studieland – uavhengig av statsborgerskap – vil kunne kreve likebehandling. Sett i lys av dette mener ANSA den foreslåtte overgangsordningen er den som i best mulig grad sikrer studentenes rettigheter samtidig som den unngår uønskede og juridisk vanskelige effekter. Forslaget innebærer at turnuslisens først skal gis dersom søker kan fremvise tilbud om og aksept av et tilbud om stilling. ANSA mener turnuslisens bør gis til alle søkere som har bestått medisinsk embetseksamen i et EØS-land, uten at man må søke stilling først. Dette for å sikre likere behandling av søkere uavhengig av autorisasjon eller turnuslisens. Ettersom utdanningen er den samme som tidligere tilfredsstilte kravene til tilsetning i turnusstilling, bør det gjøres tydelig at det i tilsetningsprosessen under ny ordning ikke skal skilles mellom kandidater med autorisasjon og turnuslisens. Det er viktig at tilsetningsprosessen er i tråd med arbeidslivets regler og baserer seg på erfaring, kvalifikasjoner og personlig egnethet, heller enn om man har autorisasjon eller ikke. Derfor anser ANSA det som viktig at søkere har autorisasjon eller turnuslisens i orden før man søker turnusstilling, eller forventer å få innvilget autorisasjon eller turnuslisens innen rimelig tid, for at ikke manglende turnuslisens skal virke som et disinsentiv mot å ansette den aktuelle kandidaten.

ANSA mener videre at det bør iverksettes tiltak for å hindre diskriminering av søkere på bakgrunn av om man har autorisasjon eller turnuslisens. Dette kan for eksempel gjøres ved at kun kandidater med autorisasjon eller turnuslisens, eller de som kan forventes å få denne innen rimelig tid, får tilgang til søknadsportalen, eller ved at man må krysse av for om man har eller forventer autorisasjon eller turnuslisens og at det ikke skilles mellom disse i søknadsportalen.

Videre forventer ANSA at det skal være lik lønn for likt arbeid, uavhengig av autorisasjonsdefinisjon, og at de som ikke får turnusstilling rett etter eksamen grunnet for mange søkere i forhold til antall plasser, får en lisens de kan arbeide som lege med, slik at de kan opparbeide seg arbeidserfaring som videre vil gi fortrinn i neste søkerunde.

ANSA mener denne overgangsordningen må gjelde alle som har påbegynt utdanningen sin før den nye ordningen trer i kraft, d.v.s. alle som har påbegynt utdanningen sin før februar 2013. For å sikre studentenes rettigheter også under sykdom, fødselspermisjon eller andre permisjoner fra utdanningen, bør det tilrettelegges slik at overgangsordningen omfatter alle som har påbegynt utdanningen sin før den nye ordningen trer i kraft, heller enn å sette en siste grense for hvor lenge overgangsordningen er gjeldende.

4.8 Tilsetning og særplass:

ANSA støtter Departementets vurdering av at det ikke lenger vil være nødvendig å tilby særplasser under ny ordning. Dette fordi den nye ordningen vil være i tråd med arbeidslivets regler generelt, og at kandidater kan søke på stillinger som er i tråd med egne ønsker og behov. ANSA er enig i Departementets vurdering av behovet for særplasser.

Av samme grunn støtter ANSA Departementets forslag om at det ikke lenger skal stilles krav til at arbeidsgiver må tilby bolig til arbeidstaker. Under ny ordning vil et eventuelt tilbud kunne avtales direkte mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Med hensyn til tildeling av midler til kommunene, synes det relevant å belyse mulig tilrettelegging for at rekrutteringssvake kommuner kan gjøre seg attraktive for søkere. Her kan også boligmuligheter være et attraktivt individuelt insentiv.

5. Praktisk håndtering av søkerprosessen – Nasjonal web-løsning:

ANSA støtter Departementets forslag om en opprettelse av en sentralt organisert nasjonal web-løsning til bruk i søknadsprosessen. Det er viktig at kandidaten kan legge inn all relevant dokumentasjon i søknadsportalen, deriblant dokumentasjon og attester fra tidligere arbeidsforhold, karakterutskrift, vitnemål, uttalelse fra veileder, oversikt over tillitsverv og annen relevant informasjon, samt et personlig motivasjonsbrev.

Det er imidlertid viktig å sikre at tilsettingsprosessen er så rettferdig som mulig, og at kandidater faktisk tilsettes på bakgrunn av kvalifikasjoner og ikke på bakgrunn av personlige bekjenskaper.

Som nevnt tidligere, mener ANSA videre at det bør iverksettes tiltak for å hindre diskriminering av søkere på bakgrunn av om man har autorisasjon eller turnuslisens. Dette kan for eksempel gjøres ved at kun kandidater med autorisasjon eller turnuslisens, eller de som kan forventes å få denne innen rimelig tid, får tilgang til søknadsportalen, eller ved at man må krysse av for om man har eller forventer autorisasjon eller turnuslisens og at det ikke skilles mellom disse i søknadsportalen.

Departementet ber om tilbakemelding på forslaget om søkere skal gis anledning til å angi prioritert rekkefølge på et visst antall søknader, da dette vil gi arbeidsgiver informasjon om kandidatens motivasjon og således gi den enkelte søker en viss mulighet for styring mot foretrukket arbeidssted. ANSA støtter dette forslaget, da det vil kunne gi en måte for arbeidsgivere å differensiere søkere på, samtidig som søkere i større grad kan påvirke hvilke stillinger de er mest aktuelle for.

6.1 Overgangsordning for kandidater på venteliste:

ANSA merker seg at Departementet foreslår en overgangsordning hvor de som i dag står på venteliste til turnus får forrang til de første turnusstillingene våren 2013, for å ivareta disse studentenes rettigheter. ANSA er enig i at mange studenter på venteliste ville syntes det var urettferdig om de ble fjernet fra turnuskøen for så å måtte søke stilling under ny ordning.

Samtidig ønsker ANSA igjen å gjøre Departementet oppmerksom på en gruppe studenter som kan komme negativt ut som resultat av en slik overgangsordning. Dette gjelder de studenter som er uteksaminert i 2012 (og noen i 2011) fra EØS-land som gir autorisasjon etter cand.med (bl.a. Tyskland, Tsjekkia, Latvia, Slovakia og Ungarn), og som ble fratatt muligheten til å melde seg til turnus og stille seg i turnuskø etter ESA-domstolens innsigelse, nå før den nye turnusordningen er på plass. Selv om denne studentgruppen har autorisasjon og dermed kan søke LIS, er det ANSAs erfaring at flesteparten av disse ønsker turnus både som en trygg og gradvis overgang fra studier til arbeidsliv, og fordi mange har erfart at det er vanskelig å bli tilsatt i stilling som autorisert lege når man ikke har gjennomført norsk turnus.

Denne gruppen på anslagsvis 150 studenter ble fratatt muligheten til å melde seg til turnus under gammel ordning, samtidig som de må vente på å få søke turnusstilling under ny ordning. Dersom det går inn for å fordele de første turnusstillingene våren 2013 til de som i dag står i turnuskø, vil denne gruppen studenter bli forbigått ettersom de ikke hadde mulighet til å melde seg til turnus og dermed heller ikke få plass i køen.

Dersom man går inn for en overgangsordning som omtalt i høringsnotatet, ber ANSA Departementet om å vurdere ulike tiltak som vil sikre rettighetene til også denne studentgruppen

som har falt utenfor, slik at de ikke må vente uforholdsmessig lenge fra uteksaminering til de kan begynne å søke turnusstillinger. Slike tiltak kan for eksempel inkludere forrang til å søke på turnusstillinger som er igjen etter at stillingene har blitt fordelt på de som står på venteliste.

6.2 Overgangsordning for søkere fra EØS-land uten tilstrekkelig integrert praksis i grunnutdanningen:

Det vises til kommentarer under overskriften 4.7.2. Forskriftsfesting av krav om autorisasjon eller turnuslisens.

Leger med utdanning fra land utenfor EØS-området:

Selv om denne høringen ikke omhandler den lille gruppen norske leger utdannet i land utenfor EØS-området, er det viktig å sikre at disse får en rettferdig og kvalitetssikret introduksjon til norsk helsevesen når de returnerer til Norge, og at disse ikke glemmes i omleggingen til ny turnusordning.

Med vennlig hilsen,

Henriette N. Thommessen
President, ANSA

ANSA
Association of Norwegian
Students Abroad

